

SÜNDMUSED

Seminar meedia rollist prostitutsiooni kajastamisel

18. veebruaril 2004.a. korraldab Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus seminari “Prostitutsiooni käsitlemine meedias”.

Seminari sihtgrupiks on eesti ajakirjanikud, kellele selgitatakse seoseid ühiskondliku ebavõrdsuse, soorollide ja prostitutsiooni vahel. Analüüsitakse ka meedia rolli selle tundliku teemaderingi edastamisel.

Interaktiivsel seminaril tutvustavad oma vaateid ja uurimustulemusi Eesti tuntud ühiskonnateadlased ning spetsialistid. Eesti kogemusi prostitutsiooni kajastamisel võrreldakse maailma teiste riikide vastavate kogemuste ning arengutega. Korraldajad loodavad, et meedia kaudu kandub see teave kogu ühiskonda.

Seminari toetab Ameerika Ühendriikide välisministeerium ning see toimub hotellis Radisson SAS.

Lisainformatsioon:
Marion Pajumets
Telefon +372 6409 173
E-post: marionpajumets@yahoo.com

Eesti Naisteühenduste Ümarlaud valis 2003. aasta kõige sooteadlikumaks ajaleheks Eesti Päevalehe

Eesti Naisteühenduste Ümarlaud algatas 24. jaanuaril 2004. a Tallinna Pedagoogikaülikoolis toimuval Eesti naisorganisatsioonide aastakonverentsil “Koostöö ja partnerlus” aasta kõige sooteadlikuma ajalehe tunnustamise traditsiooni.

2003. aasta kõige sooteadlikum väljaanne valiti nii eesti- kui ka venekeelsete üleriikliku levikuga päeva- ning nädalalehtede seast. Hindamise aluseks oli erinevate soolise võrdõiguslikkusega seotud küsimuste asjatundlik ning järjepidev käsitlemine ajalehe poolt. Arvamusi koos põhjendustega said esitada kõik ENÜ liikmesühendused 20. jaanuariks.

2003.a kõige sooteadlikumaks ajaleheks sai Eesti Päevaleht, kus avaldati aasta jooksul kõige rohkem analüüsivaid ja asjatundlikke artikleid naiste ja meeste probleemidest ning mille toimetuses töötab kõige rohkem ajakirjanikke, kes valdavad kõrgel tasemel soolise võrdõiguslikkusega seonduvaid valdkondi.

Prostitutsiooniuuringu tutvustus

5. märtsil 2004.a. toimub Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Sotsiaalministeeriumi ning ENUT-i koostöös valminud uuringu “Prostitutsioon – kas ühiskondlik probleem? Arvamused nähtuse olemuse, põhjuste ja tagajärgede kohta” esitus. Uuring viidi läbi Baltimaades ja Loode-Venemaal, kus küsitleti arvamusiinidreid – inimesi, kelle tegevus mõjutab oluliselt prostitutsiooni olukorda riigis ja kelle aramusavaldused peegeldavad tõenäoliselt laiemat elanikkonna arvamusi.

Uurimusraporti esitus on ühendatud konverentsiga, mille eesmärk on selgitada prostitutsiooni tagamaid ja sellega seonduvaid probleeme. Osalema on oodatud riigiametnikud, välissaatkondade töötajad, MTÜ-de ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajad.

Esinema on lubanud tulla Põhjamaade Ministrite Nõukogu direktor Thomas Christensen ja sotsiaalminister Marko Pomerants.

Lisainformatsioon:
Katri Eespere
Telefon +372 6269 251, 05120163
E-post: katri.eespere@enut.ee

Euroopa Liikumine Norras on palunud ENUT-i tegevdirektori kohusetäitjal Ilvi Jõe-Cannonil esineda nende 5.märtsil toimuval konverentsil Oslos kõnega eesti naiste minevikust ja tulevikust.

ENUT-i KONTAKT

Narva mnt. 25-410,

Tallinn 10120

Tel./ Fax (+372) 6409173

www.enut.ee

E-post: enut@enut.ee

Käesoleva numbri väljaandmist toetab Norra Välisministeeriumi programm

Plan of Action for Candidate Countries to the EU

Toimetuse ja küljendus: Selve Ringmaa

Toimetajalt

Käesolevas “ENUT-i Uudiste” numbris on mitmes artiklis arutlusteemaks prostitutsioon. Möödunud aastal viidi läbi mitu prostitutsiooniteemalist uuringut, millest ühte, Eesti Avatud Ühiskonna Instituudi poolt läbi viidut, tutvustati detsembris Avatud Eesti Fondis ja teise tulemused tulevad esitlemisele märtsis toimuval konverentsil, mida korraldab ENUT. Loomulikult anname ülevaate ENUT-i viimase aja tähtsamatest tegemistest ja infot Eesti Naisteühenduste Ümarlauda (ENÜ) ja teisi naisorganisatsioone puudutavatest teemadest ja sündmustest.

Numbrit alustab noor sotsioloog Marion Pajumets, kes on teinud intervjuu prostitutsioonist meie naistevastase vägivalda esiuurija Iris Pettaiga, lisaks sõnastab Ivi Proos väga intrigeerivalt kaks teed, mida mööda Eesti võib selles küsimuses minna.

Stockholmis toimunud Põhja- ja Baltimaade naisorganisatsioonide koostööd käsitlevast seminarist teeb kokkuvõtte Ilvi Jõe-Cannon, Tallinnas toimunud Gruusia ja Eesti naiste kohtumisest kirjutab Reet Laja ning Riias toimunud Baltimaade ja Loode-Venemaa naisorganisatsioonide kokkusaamisest annab ülevaate Eha Reitelmann.

Sügisel esitleti üht põnevat teatmikku soolisest võrdõiguslikkusest “Erinevad, aga võrdsed”, mida tahame teile tutvustada ja soovitada. Soouuringute lisaeriala on jõudnud esimese semestri vahekokkuvõteteni ja ENUT-i vabatahtlik Jane Suviste kasutas Euroopa Noorte vabatahtlike programmi, et sõita meie külmast talvest soojale maale, Kreekasse.

Meie toimekas raamatukoguhoidja Marju Järve tutvustab ENUT-i raamatukogu saavutusi eelmisel aastal ja kutsub huvilisi raamatukogusse ka sel aastal. Tubli ja töökas infosekretär Birgit Soans kirjeldab kõiki neid muudatusi meie koduleheküljel, millega ta viimasel ajal rakkes on olnud. Ja loomulikult saate viimastelt lehekülgedelt põnevat infot lähituleviku sündmuste kohta. Head lugemist!

ENUT-i UUDISED 1/04

Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskuse väljaanne nr. 11

Sisukord	
lk 1	Toimetajalt
lk 2	Prostitutsioon - naistevastane vägi- vald või naiste vaba tahte avaldus
	<i>Marion Pajumets</i>
lk 4	Utopiline mõttearendus: Eesti võimalikud arengud
	<i>Ivi Proos</i>
lk 4	Põhja- ja Baltimaade naisorganisatsioonide koostööd käsitlev seminar Stockholmis
	<i>Ilvi Jõe-Cannon</i>
lk 6	ENÜ koostöö oluliselt laienenud
	<i>Reet Laja</i>
lk 7	Baltimaade ja Loode-Venemaa naisorganisatsioonid Riias
	<i>Eha Reitelmann</i>
lk 7	Erinevad, aga võrdsed
	<i>Kadi Mänd</i>
lk 8	Soojale maale
	<i>Jane Suviste</i>
lk 9	2003.aasta ENUT-i raamatukogus
	<i>Marju Järve</i>
lk 10	ENUT-i kodulehekülgu uueneb
	<i>Birgit Soans</i>
lk 10	ENUT liitub Kesk- ja Ida-Euroopa ning Kesk-Aasia naiste infokeskuste võrgustikuga REWIND NET
lk 11	Eesti naisorganisatsioonide aasta- konverents 24.jaanuaril
	<i>Eha Reitelmann</i>
lk 11	Asutati Võrumaa Naisteühenduse Ümarlaud
	<i>Eha Reitelmann</i>
lk 12	Sündmused

Prostitutsioon – naistevastane vägivald või naiste vaba tahte avaldus?

Eesti naistevastase vägivalla esiuurija Iris Pettai dialoog argimõistusega, mida seekord püüab kehastada sotsioloog Marion Pajumets

- Eesti Avatud Ühiskonna Instituut viis eelmisel suvel läbi uuringu Eesti täiskasvanud elanikkonna suhtumistest prostitutsiooni. See uuring kuulus uuringute kompleksi „Vägivald ja naise tervis“. Esitaksin nüüd ühe tüüpilise argimõistusliku väite – miks peaks suhtuma prostitutsiooni kui naistevastasesse vägivalda; võib ju olla, et üksikuid prostituute sunnitakse oma keha müüma, enamus teeb seda ikkagi vabatahtlikult?

Iris Pettai (IP): Paljudes riikides (sh ka Eestis) tehtud uuringud tõestavad, et enamik prostituutidest kannatab pideva alandamise, peksmise ja vägistamise all nii sutenööride kui klientide poolt. Sellele vaatamata püsib pea kogu maailmas arusaam, et prostituutidele nende töö meeldib ja kindlasti on tegemist vabatahtliku valikuga. Kui see nii ei oleks, siis nad seda tööd ju ei teeks. Arvatakse, et kerge vägivald pakub neile ehk isegi suuremaid seksuaalseid elamusi.

Pidevat alandamist, peksmist ja vägistamist saab taluda vaid see inimene, kellel puudub igasugune eneseväärikus, kelle isiksus on hävitatud, soov ja tahe enda eest seista on olematud. Selline inimene on asi, mida tarbitakse ja mis tarbeväärtuse kaotades minema visatakse. Prostituut on tarbekaup, mis toob seksitööstusele väga suuri kasumeid, teenides seejuures enesele minimaalse elamisraha. Selleks, et noorest neiu st sõnakuulelikku tarbekaupa teha, kes on nõus päevas teenindama 10-20 suvalises vanuses, suvalise välimusega, psüühilise või füüsilise puudega meest, kasutakse jõulisi isiksuse hävitamise meetodeid. Tsiteerin Ellias Canettit: "Kes tahab teiste inimeste üle valitseda, see püüab neid alandada, murda nende vastupanu, võtta neilt kavalusega nende õigused, kuni nad on abitud kui loomad ja kasutab neid siis loomadena". Sutenöörid ja lõbumajade pidajad on seda läbi ajaloo suutnud teha. Muidugi pole võimalik igast naisest teha tarbekaupa. Ohvriteks valitakse madala enesehinnanguga, alandlikud, otsustusvõimetud, alaväärsuskompleksiga või väljaarenemata isiksusega noored naised, kelle psüühikat on lihtsam murda ja allutada

- Kas prostitutsioon on prostituudi suhtes vägivaldne ka siis kui viimane kinnitab, et on oma elukorraldusega igati rahul, sõidab Mercedesega ja omab nn vaatega korterit, millest teised võivad vaid unistada? Äkki on prostituut endale ise keha müümise tee valinud, sest see on kerge lahendus ja aitab tal vastata ühiskonna tarbimisideaalidele.

IP: Soomes prostituutide elu uurinud Reet Nurmi on täheldanud, et "sageli prostituudid ei taha kaitsereaktsioonina oma armetut seisu tunnistada ning valetavad kõigile, ka intervjuerijatele, suu ja silmad täis, lobisedes oma mõnusest elust ja vabatahtlikkusest. Paljudele "uurivatele" ajakirjanikele selline käsitlus sobib

Iris Pettai, Eesti Avatud Ühiskonna Instituut

ja sellest pasundatakse üle ilma, tekitades uusi müüte prostitutsiooni positiivsusest. On küll üksikuid seksteenindajaid, kes väidavad, et töö on mõnus, moodustavad isegi ametiühinguid, tegelikult prostituutide arvust on see pisike mürdosa." (Eesti Ekspress, 21. 11.2002.)

- Aga kas eeldus, et prostitutsioon on naistevastase vägivalla vorm ei sisalda mitte sooliselt vildakat arvamust, et naine ei saa seda tööd nautida, et naisel ei võigi olla kõrgeenenud seksuaalseid vajadusi?

IP: Küsiksingi vastu, millised seksuaalvajadused saavad olla naisel, kelle isiksus on täielikult hävitatud ja kellest on tehtud rutiinne seksmasin? Reet Nurmi hinnangul on mõnda aega prostituudina töötanud naine nüristunud, tema mõttemaailm on muutunud tühiseks ja ükskõikseks, ta tunneb vastikust nii enese kui ka kõigi teiste suhtes. Ta on sunnitud igatpidi elu läbi põletama nii alkoholi kui narkootikumidega. Prostitutsiooni uurijad on ühisel seisukohal, et prostitutsioon ei võrdu inimese normaalse seksuaaleluga.

Eesti naisorganisatsioonide aasta-konverents "Koostöö ja partnerlus"

Laupäeval, 24. jaanuaril toimub Tallinna Pedagoogikaülikooli ruumides järjekordne Eesti naisorganisatsioonide aastakonverents "Koostöö ja partnerlus". Ürituse korraldavad ENUT ja Eesti Naisteühenduste Ümarlaud (ENÜ).

Konverentsi külalisteks on mitmete naabermaade naisorganisatsioonide esindajad Ebon Kram Rootsist, Bente Friis Taanist, Iluta Lace Lätist, samuti esindajad Leedust ja Venemaalt. Kõik nad räägivad naiste koostööst oma kodumaal, samuti Euroopas tervikuna. Sõna saavad ka Eesti naisühendused.

Juba kolmandat aastat järjest räägime naiste ja meeste võrdõiguslikkuse seaduse eelnõust, mis Eestis kahjuks ikka veel seadusena vastu võtmata. Seekord tutvustab Riigikogu menetlusse antud uut seaduseelnõud Mari-Liis Sepper. Raili Põldsaar räägib soolise võrdõiguslikkuse seadusandluse debatist Eesti meedias. Külla on kutsutud Vidmantas Dvilaitis Leedu soolise võrdõiguslikkuse ombudsmani büroost. Välja kuulutatakse ka ENÜ poolt valitud 2003. aasta kõige sooteadlikum ajaleht. Konverentsile on oodatud kõigi Eesti naisühenduste esindajad.

Konverentsi toetab Avatud Eesti Fond ja Tallinna Pedagoogikaülikool. Järgmisel päeval toimuva ENÜ koosoleku toimumist toetab Balti-Ameerika Partnerlusprogramm.

Lisainformatsioon:
Eha Reitelmann
Telefon + 372 52 65927, +372 6042 717
E-post: ehare@hot.ee, eha.reitelmanna@enut.ee

Asutati Võrumaa Naisteühenduste Ümarlaud

11. detsembril 2003. a asutasid üksteist Võrumaa erinevatest nurkadest – M i s s o s t , M e r e m ä e l t , Lasvalt, Kasaritsast ja mujaltki Võru linna kokku tulnud aktiivset naist V õ r u m a a Naisteühenduste Ümarlaua. Sellega võime tõdeda, et

Võrumaa Naisteühenduste Ümarlaua asutamine 11.detsembril 2003.a.

Esialgne kava:

- 10.00 Osavõtjate registreerimine
- 10.30 ENÜ eesistuja Reet Laja avasõnad
- 10.45 Taani naiste nõukogu esindaja Bente Friis Taani naisorganisatsioonide koostööst
- 11.15 Läti esindaja Läti naisorganisatsioonide koostööst
- 11.35 Leedu esindaja Leedu naisorganisatsioonide koostööst
- 11.55 Kohvipaus
- 12.15 Rootsi Naiste Lobby esindaja Ebon Kram Rootsi naisorganisatsioonide tegevusest Rootsis ja Euroopas
- 12.45 Eesti Naisteühenduste Ümarlaua liikmes-organisatsioonide sõnavõtt
- 13.30 ENÜ poolt valitud 2003. aasta sooteadlikuma ajalehe väljakuulutamise
- 14.00 Lõuna
- 15.00 Eesti Naisteühenduste Ümarlaua liikmesorganisatsioonide sõnavõtt
- 15.30 Leedu ombudsmani nõunik Vidmantas Dvilaitis Leedu kogemustest võrdõiguslikkuse seaduse rakendamisel
- 16.00 Mari –Liis Sepper Eesti naiste ja meeste võrdõiguslikkuse seaduse eelnõust
- 16.30 Raili Põldsaar võrdõiguslikkuse seadusandluse debatist Eestis
- 16.50 Arutelu, sõnavõtt
- 17.30 Konverentsi pöördumise vastuvõtmine
- 17.45 Konverentsi lõpetamine

oma naiste ümarlaud on loodud kõigis Eesti maakondades. Võrumaa naiste ümarlaud otsustas liituda ka Eesti Naisteühenduste Ümarlauaga. Suure vaeva nägijaks Võrumaa ümarlaua kokkukutsumise juures oli Tiina Reiman Võrumaa Perekeskusest, kes valiti ka ümarlaua esindajaks Eesti Naisteühenduse Ümarlauas.

ENUT-i kodulehekülj uueneb

*Birgit Soans
ENUT-i infosekretär*

ENUT-i kodulehel www.enut.ee on aset leidnud mõned uuendused. Alates 15.jaanuarist on võimalik sooritada otsinguid BiblioLine soouuringute andmebaasis, mis sisaldab 542 723 täisteksti ja kokkuvõtet. Vastav link asub *Andmebaaside* all pealkirjaga *Gender Studies andmebaas*, lisatud on ka juhend ligipääsuks (kasutajanimi, parool).

Lehe uusimaks osaks on *Kasulike viidete* lingi all leiduv *Valik soolist võrdõiguslikkust puudutavaid artikleid Eesti ajakirjandusest*, mida uuendatakse igal nädalal. See lehekülj on mugav ja kasulik nii neile, kel tarvis materjali vastavateemaliseks uurimustööks, kui ka inimesele, kes soovib end ajalehtedes kajastatava sootemaatikaga kursis hoida, sest kirjele on lisatud ka vastava artikli link.

Lisaeriala lingi alt saab lugeda soouuringute lisaeriala õppejõudude loengute kokkuvõtteid ja muid õppematerjale. Tehnilistel põhjustel on need hetkel

ENUT liitub Kesk- ja Ida-Euroopa ning Kesk-Aasia naiste infokeskuste võrgustikuga REWIND NET

REWIND NET on Kesk- ja Ida-Euroopast Kesk-Aasiani postkommunistlikke maid haarav naiste infokeskuste võrgustik. Koostöös osalevateks maadeks on: Albaania, Aserbaidzan, Bosnia ja Hercegovina, Eesti, Horvaatia, M a k e d o o n i a , M o l d o v a , Mongoolia, Poola, Rumeenia, Serbia ja M o n t e n e g r o , Slovakkia, Tšehhi vabariik, Ungari, ning Ukraina. Võrgustik loodi 2001. aasta alguses eesmärgiga h õ l b u s t a d a feminismi, naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse

alast infovahetust meie regioonis. Pooltes osalevatest maadest ei olnud algselt taolist infokeskust, ning teiste võrgustiku liikmete abi ühiste eesmärkide ja metodoloogia määratlemisel on aidanud neil tundma õppida vastava maa vajadusi, välja arendada oma potentsiaali ning leida ühiskonnas oma kohta.

Ühise töö tulemusteks on iga aasta täiendatav regionaalne naisorganisatsioonide teatmik, mille täiendamisel Eesti osales esimest korda juba aastal 2002.

kättesaadavad vastavate linkide all asuvate täistekstidena, kuid lähitulevikus on loota mõningasi muudatusi meie veebilehe ülesehituses, mis peaksid võimaldama materjale nende kasutamise mugavamaks tegemise huvides ka failidena üles panna.

Kuna detsembrikuus lõpetas tehnilistel põhjustel tegevuse naisorganisatsioonide meililist, siis asendasime selle ENUT-i kodulehel asuva teadetetahvliga, mis asub *Naisorganisatsioonide* lingi all. Sinna saab jätta naisorganisatsioone puudutavaid teateid, uudiseid jne, mida saab ülespanekuks saata aadressil birgit.soans@enut.ee või enut@enut.ee, ja nende ülespanek toimub ühe tööpäeva jooksul.

Plaanis on peagi tagasi panna link *ENUT-i projektid*, mille alt saab lehekülje lugeja tutvuda, milliste projektidega ENUT on viimastel aastatel tegelenud ja millised projektid on parasjagu käimas.

Alati on teretulnud koduleheküljega seotud tagasiside ja nõuanded, mida võiks tulevikus veel ENUT-i kodulehelt leida või kuidas olemasolevat infot täiendada.

Viimases 2003.a. teatmikus on andmed 525 naiste grupi ja organisatsiooni tegevuse kohta. Andmebaasi leiate elektroonilisel kujul aadressilt <http://www.zinfo.hr/indoc/IndocHomeW.htm> ja paberkandjal ENUT-i raamatukogust.

Lisaks on igal aastal planeeritud läbi viia üks ühise

teema, ajastuse ja metodoloogiaga meediamonitooring. Eelmisel aastal oli ühiseks teemaks naistevastase vägivalda kajastamine meedias, tulemused ilmusid ühise raamatuna *Until It Stops*, mis ilmus eelmise aasta lõpus ja on kättesaadav E N U T - i raamatukogus. Sel aastal on ühiselt otsustatud uurida naiste poliitikas o s a l e m i s e meediakajastusi. Loodame tutvustada

nii Eesti tulemusi eraldi kui võrdlevaid andmeid osalevate maade kohta 2004. aasta lõpus.

Sel aastal on üheks oluliseks ülesandeks veel REWIND NET-i veebilehe loomine, seni on andmeid võrgustiku tegevuse kohta lingitud Zenska infoteka leheküljele, muutes selle liiga mahukaks ja keeruliseks.

Projekti koordineerib Zagrebis, Horvaatias asuv Zenska infoteka, rahastus tuleb Sorose fondide võrgustikult, Eesti osalust toetab Avatud Eesti Fond.

Djurdja Knezevic (Zenska infoteka), Eva Foldvari (Sorose fondide võrgustiku naisprogramm, Budapest) ja Anastasia Posadskaja (Sorose fondide võrgustiku naisprogramm, New York)

- Te olete toonitanud, et kui soomlased lähevad üle nn rootsi-mudelile, suunduvad soome mehed massiliselt üle mere naisi ostma? Samas on rootsi poliitika loojad-pooldajad alati rõhutanud, et seksi ostmist keelav seadusandluse peamine positiivne mõju seisneb selles, et see muudab ühiskonna suhtumise naiste asjastamise negatiivseks. Kas siin ei peitu mitte vastuolu – miks peaks seksi ostmisesse taunivalt suhtuvate ühiskondade liikmed sõitma naaberriiki ja hakkama seal oma põhimõtete vastaselt tegutsema?

IP: Rootsis, kus löbumaju on külastanud 13 % sealsetest meestest, mõni aasta tagasi tehtud uuringust selgus, et ca 80 % bordellide klientuurist kavatseb ka edaspidi seksteenuseid osta. Küll aga planeerivad nad seda teha mõnes teises riigis puhkuse ajal või nädalavahetustel. Rootsi seksturistide väljasõite on juba nõrdimusega täheldatud Soomes, Norras, Taanis jt ümberkaudsetes riikides. Siit järeldus, seksteenuseid ostma harjunud meeste väärtusi ja mõtteviisi on äärmiselt raske muuta. Neile pole kuigivõrd mõjunud Rootsis 20 aastat kestnud järjepidev selgitustöö, et prostitutsioon on naistevastane vägivald. Arvan, et ka soomlastest seksteenuste ostjad jätkavad bordellide külastamist ja tõenäosus, et nad hakkavad pärast seksiostu keelustamist Soomes senisest märksa sagedamini Eestisse sõitma, on arvestatavalt suur.

- Kuidas kommenteerite mitmete positsioonikate ühiskonnaliikmete ennustust, et seksi ostmise keelamine mitte ei vähendaks seksiäri, vaid suruks selle sügavamale pöranda alla?

IP: Rootsi kogemus näitab, et teatud osa seksiärist läks tõepoolest pöranda alla. Kuid on tähelepanuväärne, et Rootsis on järel vaid 3 prostituuti 10 000 elaniku kohta, mis on Euroopa madalaim suhtarv ja jääb Euroopa keskmisele alla rohkem kui 4 korda. Ja see on minu hinnangul tõeline saavutus. Põhjuseks nõudluse langus, sest seksteenuse ostjaid on Rootsis ka juba realselt karistatud.

Eesti jaoks saaks seksi ostmise keelustamine kaasa tuua kaks positiivset tulemust. Esiteks sarnaselt Rootsile nõudluse languse. Kuna meie seksiäri tugineb peamiselt turistidel, oleks keelustamine neile selge sõnum - seksturism Eestisse on riskantne, turvalisem on valida mõni teine riik. Teiseks ei oleks siis võimalik reklaamida Eestit odava seksturismi riigina, mis on minu hinnangul Eesti mainet tugevalt kahjustanud.

- Oletame, et Eesti keelustaks seksi ostmise ja sellega koos väheneks klientide hulk. Kuidas selline muutunud olukord mõjuks peamiselt slaavi päritolu naistele, kelle jaoks keha müümine on pea ainus reaalne võimalus end kuidagi ära majandada. Kas te ei näe ohtu, et selline poliitiline muutus

halvendaks veelgi juba niigi marginaliseeritud ja tõrjutud ühiskonnagrupi eluvõimalusi Eesti Vabariigis?

IP: Seksi müük on illusoorne ja ajutine lahendus. Seksiäris kaua vastu ei pea ja mõne aasta pärast tuleb prostituutidel ikkagi oma elumured lahendada. Paraku on pärast ränka seksuaalset ekspluateerimist olukord märksa hullem, sest taastamist vajavad nii psüühika kui füüsis. Tihti peale puuduvad prostituutidel selleks rahalised vahendid, pole isegi korterit, kuhu elama minna. Tegevuse lõpetanud prostituutidel on suuri raskusi kõrvalise abita hakkama saamisel. Vaja on spetsiaalseid tervise- ja rehabiliteerimiskeskuseid, kus oleks võimalik taastada nende psüühikat, aidata neil omandada uut elukutset. Saksamaa, kus on 400 000-line prostituutide armee, kulutab igal aastal suuri summasid maksumaksjate raha, et prostituute normaalsesse ellu tagasi tuua.

- Oletame, et Eesti läheb seksi ostmise keelustamise teed, kas see samm ei oleks hoolimatu ning egoistlik meie postsotsialistlike naaberriikide, iseäranis Läti vastu? Praegu oleme ise hirmul Rootsi käitumisest ning Soome oletatavast käitumisest, kas peaksime omakorda põhjendama hirmu lätlastes ja leedulastes?

IP: Läti ja ka Leedu võiksid samuti seksiostu keelustada. Arvan, et Eesti eeskujul mõjub neile hoopiski julgustavalt, mitte hirmutavalt. Mulle on jäänud mulje, et lätlased ja leedulased suhtuvad eestlaste valikutesse suure usaldusega, võibolla siis ka selles küsimuses. Kuigi Läti on jõudnud seksiäri legaliseerida, ei pruugi see välistada teisi valikuid.

- Sageli väidetakse, et mõnedesse kultuuridesse on seksiäri äärmiselt sügavalt „sisse istutatud“ ning moodustab nende loomuliku ja paratamatu osa? Sellisel juhul, kas tegu ei ole omamoodi kultuurilise imperialismiga kui läbi aegade seksiga kaubitsenud rahvale hakatakse korraga selgeks tegema, et nad käituvad valesti, et nende igipõline traditsioon on hoopistükkiis vägivalda liik?

IP: Maailm tervikuna sh paljud tsiviliseeritud riigid on veel väga kaugel ideest keelustada seksiostu ja tunnistada prostitutsioon vägivallaks. Ka Euroopa Liidus puudub ühtne arusaam prostitutsioonist ja praktiseeritakse erinevaid seadusandlikke regulatsioone. Tegemist on unikaalse ideoloogiaga, mis sai sündida võrdõiguslikus Rootsi ühiskonnas. Ma ei pea eriti tõenäoliseks, et jäik patriarhaalne ühiskond võtab vastu mõtlemisviisi, mille kohaselt nende igipõline seksiäri on tegelikult vägivalla liik. Selle ideoloogia vastuvõtuks peavad eelnevalt muutuma paljud teised põhiväärtused ühiskonnas.

Utoopiline mõttearendus: Eesti võimalikud arengud pärast seda kui Soome keelab Rootsi eeskujul seksi ostmise

Ilvi Proos
Eesti Avatud Ühiskonna Instituut

Esimene stsenaarium: Turu kiire laienemine ja seksiäri varjatud edendamine

Seksiäri kiireks arenguks Eestis annab tugeva impulsi eelkõige Soome seksituristide kasvav vool ja karistuste eest Eestisse „põgenemine“. Eesti seksiäri muutub seeläbi senisest tunduvalt kasumlikumaks ja nõudlus teenindajate ehk uute prostituutide järele kasvab hoogsalt.

Esimese stsenaariumi liikumapanevaks jõuks kujunevad ärimeste ringkonnad, kelle jaoks seksituristide täiendav vool tähendab suurenevaid kasumeid ja võimalusi oma äritegevust laiendada. See tähendab majanduslikult mõjukate huvigruppide aktiivset lobi senise ebamäärase olukorra jätkuvaks seadustamiseks. Pole kahtlust, et seksiäri võtmeisikud üritavad summutada avalikku huvi ja võimalikke diskussioone prostitutsiooni reguleerimise ja teenuse ostmise kriminaliseerimise teemal.

Teine stsenaarium: Solidaarsus Põhjamaade mentaliteediga, seksiäri otsustav piiramine

Eesti järgib Soome ja Rootsi eeskju ning asub seaduslikult tõkestama prostitutsiooni levikut, keelustades prostitutsiooniteenuse ostmise ja karistades seadusest tulenevalt teenuse ostjat.

Teise stsenaariumi käivitumise tõenäosus sõltub suuresti Eesti naisliikumiste ja –organisatsioonide kollektiivsest valulävest ja tahtest hinnata prostitutsiooniga seonduvat äritegevust kui naiste vastu suunatud kuritegelikku käitumist.

Teise stsenaariumi käivitumise tingimused:

- 1. Naisorganisatsioonid ja neid toetavad

vabatahtlused peavad probleemi teadlikult ja kõigile arusaadaval kujul esile tõstma ja ennast selle nõudmise taga selgelt positsioneerima („Miks taotletakse prostituudi teenuse ostmist kuriteoks tunnistamist?“ „Miks prostitutsioon on naistevastane vägivald ja mitte tavaline äri, kus on nõudlus ja sellele vastav teenuse pakkumine?“)

Diskussioon on mõjuv kui ta on võimalikult avalik ning „teine pool“ (praeguse olukorra säilitamise pooldajad) diskussiooni kaasatud. Avaliku elu tegelased ja arvamusiidrid pigem hoiduvad ennast sidumast diskussiooniga, sest on oht, et seda klassifitseeritakse kui isiklikku huvi prostitutsiooniteenuse ostmise suhtes;

Palju sõltub, kuidas kulgeb sellele ajaliselt eelnev Soolise võrdõiguslikkuse seaduse arutelu Riigikogus. Eelmise seaduseelnõu arutamisel lubasid paljud Riigikogu saadikud endale valimatuid solvanguid naiste aadressil ja lõppkokkuvõttes andsid sellega tubli panuse naiste solidaarsuse edendamiseks ja miks mitte ka naisliikumise aktiveerumiseks Eestis. Kui uue võrdõiguslikkuse seaduse elnõu arutelu kulgeb samuti kui eelmine arutelu, toob see kaasa järjekordse ”naiste kollektiivse solvumise” ja avaliku protestilaine ning tugevdab naisorganisatsioonide positsioone diskussioonis prostitutsiooni ostmise keelustamise eest;

2. Diskussioon peab olema avalikkuse tähelepanu all võimalikult kaua. Mõnest artiklist ja intervjuust ei piisa päris kindlasti. See eeldab, et prostitutsiooni teemat mõtestaks ja arendaks kriitiline hulk arvamusiidreid ja ühiskonna analüütikuid;

3. Mõni koalitsioonierakond peab olema valmis naisorganisatsioonide nõudeid toetama ja asuma selles küsimuses naisteühenduste poliitiliseks eestkostjaks.

Kokkuvõtteks

Pole kahtlust, et teise stsenaariumi käivitumine annaks järjekordse uudse demokraatiakogemuse Eesti ühiskonnale. Asetades aga kaks kirjeldatud stsenaariumi mõttes kaalukaussidele, peab tunnistama, et esimese stsenaariumi tõenäosus ületab tunduvalt teise tõenäosust. Seksiäri niiditõmbajad ja nende varjatud toetajad on hetkel kindlasti tugevam lobigrupp kui naisorganisatsioonid ja nende toetajad.

Baltimaade ühisseminaril 29.-30. novembril 2003.a. Stockholmis, Rootsis, mida korraldas Põhjamaade Naisorganisatsioonide Võrgustik (NOKS).

Esimese päeva põhiteemaks oli Laste Õiguste Konventsioon. Eva Geidenmark Rootsi organisatsioonist “Päästke lapsed” rääkis Rootsi laste olukorrast. Tema sõnul olevat inimesed, kes lastele ohtu kujutavad, tavaliselt pärit lapsega samast perekonnast. Kõige suurem ohvrite arv on sisseerännanute laste – nii poiste kui tüdrukute – hulgas.

keeruliseks protsessiks. Rahalist tasu aga suure vaeva eest pole, kasuks tuleb ainult oma vabatahtliku koolitamise kaudu värsketel tuulte toomine organisatsiooni. Õnneks on antud projekti puhul koostöö ideaalselt sujunud. Kõik ettevalmistused said valmis õigel ajal ning ilma suuremate pingeteta. Minu kui vabatahtliku jaoks on antud projekt hästi valitud: võimaldab nii mõndagi juurde õppida ning anda panust vastavalt oma võimetele. Oluline on see, et projekt ka tegelikult toimima hakkab ja kõigile osapooltele kasu toob.

Tööülesanded on vabatahtlikel erinevad, need sõltuvad vastuvõtvast organisatsioonist ja vabatahtliku

2003. aasta ENUT-i raamatukogus

Marju Järve
ENUT-i raamatukoguhoidja

Möödunud 2003. aasta oli meie raamatukogu jaoks väga edukas. Lisandus 147 uut lugejat, peaaegu poole rohkem kui aastal 2002. ENUT-i raamatukogu ajaloos on kõige suurema uute lugejate arvuga aasta olnud 2000, mil registreeris end raamatukogu kasutajaks koguni 175 inimest. Loodetavasti toob alanud 2004 aasta kaasa palju uusi lugejaid ja sama ilusa arvu.

Lugejais registreerunutest on enamus tudengid Tallinna Pedagoogikaülikoolist, Tartu Ülikoolist, Kunstiakadeemiast ja Eesti Humanitaarülikoolist. Lisaks tudengitele lisandus lugejaid ka õppejõudude hulgast. ENUTi kodulehekülje kaudu on meie raamatukokku jõudnud ka inimesi väljaspoolt akadeemilist maailma, kellel antud teemade vastu huvi. Raamatukogus leiduvat kirjandust kasutavad ajakirjanikud ja saatejuhid (näiteks telesaate Mamma Mia ettevalmistamisel). Lugejate suure arvu tingib soo-uuringute lisaeriala käivitumine, mille raames ENUT-it ja siinseid võimalusi tudengitele eraldi tutvustatakse.

Populaarsemad teemad, mille kohta materjali otsiti olid: statistilised andmed Eesti kohta, EL riikide võrdlus naiste olukorra kohta tööturul ja poliitikas, psühholoogia, seadusandlus, prostitutsioon ja inimkaubandus ning perekonnaga seotud valdkonnad. Ilmselgelt peegeldavad lugejate sellised huvid ka meie ühiskonnas toimuvat.

Kahjuks ei olnud möödunud aastal võimalik muretseda raamatukokku märkimisväärselt uusi raamatuid. Siiski lisandusid riulisse kõik 2003 aastal ilmunud tähtsamad eestikeelsed nais- ja võrdõiguslikkuse temaatikaga seotud teosed: Barbi Pilvre artiklitekogumik “Formaat”, esimene eestikeelne soo-uuringute õpik “Võtmesõnad”, feministlik esseekogumik “Tilliga ja tillita”, Avatud Eesti Fondi poolt välja antud uurimus “Võrdsed võimalused naistele ja meestele Euroopa Liiduga ühinemise protsessis: kandidaatriikide aruannete võrdlev analüüs, ülevaade Eesti aruandest” ja loomulikult Ariadne Lõnga kolmas number.

enda teadmistest ja oskustest. Mina hakkan töötama digitaalse video alal. Lisaks hakkan tegelema veebilehekülgede, tõlkimise ning rahvusvaheliste noorsoovahetuste organiseerimisega. Samuti aitan vajadusel anda erinevaid arvutitunde lastele ja täiskasvanuile. Õpetamisega küll esialgu iseseisvalt tegeleda ei saa, kuna kreeka keele tundides käimist alles alustasin.

Praegused muljed kogu Euroopa Vabatahtliku Teenistuse projektist on positiivsed. Kümne kuu pärast, kui lõpetan oma töö Kreekas, oskan saavutatut tagasi vaates kindlasti paremini hinnata. EVT tingimuste kohta vaata Euroopa Noorte veebilehte <http://euroopa.noored.ee>

Käesoleval aastal on raamatute ostmiseks ette nähtud projektirahad Hollandi feministlikult fondilt Mama Cash. Uute raamatute nimekirja aitavad koostada soo-uuringute lisaeriala õppejõud ja soolise

Marju Järve, ENUT-i raamatukoguhoidja

võrdõiguslikkuse teema ajakirju. Jaanuaris lõpeb ENUT-i raamatukogu põhiandmebaasi sisestamine internetipõhisesse kõiki suuremaid Tallinna ja Tartu raamatukogusid

ühendavasse andmebaasi ELNET <http://helios.nlib.ee> ning saame alustada andmebaasi täiendamist uute raamatutega, sisestades sinna ülejäänud *Estonian Women's Issues Project Toronto* raames annetuseks saadud raamatud, mis seni ruumi- ja ajapuudusel oma järge ootavad. Uusi raamatuid sisestades toimub kirjete loomine edaspidi kohe paralleelselt nii ENUTi elektronkataloogi kui ka ELNETi internetipõhisesse kataloogi. Meie raamatukogu elektronkataloog on täies mahus kättesaadav ENUTi koduleheküljel <http://www.enut.ee>, kus lisaks raamatutele on kirjed ka eesti meedias ilmunud naisuurimuslike ja võrdõiguslikkust kajastavate artiklite kohta alates aastast 1990, kirjed Eestis läbiviidud uurimuste kohta ning ENUTi videoteegi andmebaas.

Ligipääs andmebaasidele interneti kaudu lihtsustab tunduvalt nii lugeja kui ka raamatukogutöötaja tööd. Tihti jõuab raamatuhuviline raamatukokku juba konkreetse raamatusooviga, mis säästab kohapeal otsinguks kulunud aega.

Pool õppeaastast möödas

Tiina Raitviir
Soouurimise lisaeriala õppejõud-koordinaator

Soouuringute lisaeriala ajalooline esimene poolaasta on lõppenud ja valdaval enamikul õppureist eksamidki tehtud.

Sügissemestril õpetati kolme ainet: *sissejuhatust soo-uuringutesse, sugu ja ühiskonnateadused* ning 2003/2004. õppeaasta valikainena *sugu ja meedia*. Kevadsemestril õpetatakse kahte ainet: *soo perspektiiv hariduses ja psühholoogias* ning *soo aspekt kirjandus-, keele- ja kunstiteaduses*. Soouuringute lisaeriala õpetatakse-õpitakse ühe õppeaasta jooksul.

15. jaanuaril kogunesid sügissemestril õppetööd teinud õppejõud, et teha kokkuvõtteid ja kaaluda, mida teha järgmine kord teisiti, so paremini. Liina Järviste ja Mirjam Hinrikus olid *sissejuhatuse* õppureile tagasiside saamiseks koguni ankeedid laiali jaganud ja võivad oma õppetöö ümberkorralduses neile toetuda. Üks asjaolu, millele edaspidi rõhku panna, on akadeemiliste teadmiste selgem ja lihtsam esitamine.

Soo küsimustest huvituvaid üliõpilasi oli palju ja nende silmaring on küllap senisest pisut avaram. Aines *Sugu ja ühiskonnateadused* olid taibukad ja aktiivsed Kaidi Arro ja Helina Lindma, alati valmis oma seisukohta välja ütleva Mikk Kasesalk ja Olavi Ollo, ning iseseisva mõtlejana paistis seminarides tehtud töödega silma Maali Käbin.

Mõtteainet pakub kuulajate koosseis – TPÜ üliõpilastest ¾ on sotsiaalteaduskonnast, ja 65% neist sotsioloogid. Viimastele järgnesid arvukuselt meedia üliõpilased. Ka väljastpoolt (TÜ, EHI) pärit õppurite enamik on sotsioloogid või psühholoogid. TPÜ üliõpilastest oli arvukamalt veel neid, kes õppisid eesti keelt

võõrkeelena. Andragoogika, kunstiõpetuse ja rekreatsioonikorralduse eriala üliõpilasi oli vaid üks kuni kaks.

On ju tore, et sotsiaalerialade üliõpilased avardavad oma silmaringi soolistes küsimustes. Viimased tunduvad lähedastena, sest lisaeriala ainetest võib viiest aineksest kolme pidada kindlalt sotsiaalne. Ühe, *sissejuhatuse* õppeaine temaatika on osalt filosoofiline, osalt sotsiaal-ajalooline. Ainult üks aine seostub kultuuriga (kirjandus-keel-kunst). Ja lisaeriala paikneb sotsioloogia osakonna juures. Nii võib tegelik olukord kinnistada ettekujutlust, nagu oleks soouuringute lisaeriala sotsioloogidele-psühholoogidele mõeldud. Meil pole midagi sotsioloogide vastu, vastupidi. Pealegi pole õppurite arv (sel õppeaastal on neid u 40) piiratud.

Samas on soouuringute lisaeriala mõeldud kõigile, kes asja vastu huvi tunnevad. Nemad saavad lisaks teadmiste soouuringutest suuremat täiendavat kasu - teadmisi sotsiaalvaldkonnast, mis neil elus läbilõõmiseks abiks on. Vestlused mitte-sotsiaalsete erialade üliõpilastega näitasid, et neil oli tõepoolest sotsioloogidega võrreldes raskem õppida. Siit järeldub, et neile peab edaspidi rohkem tähelepanu pöörama ning sotsiaalvaldkonna peamised märksõnad lihtsalt ja selgelt lahti seletama. Näeksime hea meelega, et järgmistel aastatel tuleks seda lisaeriala omandama laiem õppurite ring, sh eriti need, kes kavatsevad tööle hakata pedagoogidena.

Meeste-naiste problemaatika vastu huvi tundvad inimesed saavad lähemal ajal ENUT-i koduleheküljelt lugeda sügissemestril õpetatud ainete üksikasjalikke programme ja kordamisküsimusi. See peaks parimal juhul julgustama soouuringute lisaeriala õppima asumata, heal juhul aga abistama mõningate teemade iseseisval omandamisel, sest temaatika esitatakse süstematiseeritud kujul ning koos põhikirjandusega.

Soojale maale

Jane Suviste
Ateena, Kreeka

Lihtsalt tekkis vajadus võtta puhkust tavapära tegevustest, et valmistuda suuremaks tööks Eestis. Kaaludes oma tulevikuplaane tundus, et ennast kogudes niisama vedeleda oleks kurb. Tuli hoopis mõte osaleda Euroopa Vabatahtlikus Teenistuses, mis on üks Euroopa Liidu poolt rahastatavatest haridusprogrammidest noortele. Valisin multimeediaalase projekti *Computer Adventure* Ateenas Pirauses, kuna olen seotud multimeediaalase tegevusega ka Eestis.

Igasugune projekti ettevalmistamine ja läbiviimine on suur töö, kuid ka põnev kogemus. Päris üksinda oleks algajal keeruline kõigega edukalt toime tulla. Seepärast on vaja sellise rahvusvahelise projekti toimumiseks kolme osapoolt: vastuvõtvat organisatsiooni, saatvat organisatsiooni ning vabatahtlikku. Minu saatvaks

Jane Suviste, ENUT-i vabatahtlik

organisatsiooniks on ENUT. Saatev organisatsioon on ise ka mingis mõttes vabatahtlik, kuivõrd kodumaalt lahkuva inimese nõustamine ja toetamine võib osutuda üsnagi

Rootsis on naistest ja lastest vägivaldaohvritele 140 varjupaika. Alates 1. septembrist 2003 saab vägivaldset meest seadusega kodust eemaldada ning samuti taotleda lähenemiskeeldu.

Ilvi Jõe-Cannon rääkis laste olukorrast Eestis. Eesti ratifitseeris Laste Õiguste Konventsiooni 26. septembril 1991.a. ja see jõustus 20. novembril 1991.a. Valitsus esitas esimese ja seni ainsa konventsiooni raporti 2001. aastal. 31. jaanuaril 2003.a. ilmus Laste Õiguste Komitee raport, mis oli lapsi puudutavate seaduste teemaline: puuetega laste toetamine, alg- ja põhikooli puudutavate seaduste ülevaade, karistusseadused, pere- ja lastetoetused, emakeeleõppe juhendamine koolides, rahvuslik tervisekindlustuse programm, koolilõuna programm. Eestis on olemas mitmeid lastekodusid ja varjupaiku tänavalastele. Hiljutine koduvägivalla uuring näitab, et iga viies naine kannatab koduse füüsilise vägivalla all. Vastav varjupaik asub Tartus; samuti on Tallinnas olemas varjupaik peredele, kes ootamatult kodutuks jäävad.

Teise päeva kava keskendus peamiselt naiste teemadele. Rootsi Naiste Lobby juhataste liige Ebon Kram rääkis naistevastase vägivalla vähendamiseks tehtud ettepanekutest. Kaalumisil on EL maades erinevate mittetulundusühingute liikmetest koosnevate nn vaatlusgruppide moodustamine, et naistevastast vägivald vaatluse all hoida. Samuti rääkis ta seksteenuse ostmist kriminaliseeriva prostitutsiooniseaduse mõjust Rootsis. Sellel seadusel on tänaseks 85% elanikkonna toetus. Rootsi valitsus eraldas politseile seaduse juurutamiseks esimesel kahel aastal lisaraha ning praegu on seksteenuste vahendajatel hulga raskem tegutseda.

Põhjamaade üks suurimaid muresid on seotud põgenike ja asüülitaoletajatega, eriti nende hulka kuuluvate naistega. Enamus neist tuleb väga traditsioonilisest ja patriarhaalsest ühiskonnast ning seetõttu pole neil lihtne kohaneda Põhjamaade olustikuga. Ettepanekute hulgas oli luua naissoost immigrandidele mõeldud veebileht, rakendada Norra ettepanekut varjupaika taotlevate naispõgenike kohta ning ÜRO Julgeolekunõukogu poolt heaks kiidetud resolutsiooni nr. 1325, mis puudutab naisi ja rahutagamise operatsioone.

Pandi paika NOKS-i tegevuskava aastateks 2005-2010:

- 1. inimkaubandus ja prostitutsioon Põhjamaades
- 2. pornograafia Internetis ja meedias

Ilvi Jõe-Cannon (ENUT) ja Ebon Kram (Rootsi Naiste Lobby) seminaril Stockholmis

- 3. varjupaik soolise tagakiusamise all kannatavatele naistele
- 4. jätkuv toetus võrdse töö eest võrdse palga saamise, vanemapuhkuse ja naiste juhtpositsioonidel esindatuse küsimustes
- 5. Põhja- ja Baltimaade naisorganisatsioonide koostöö tugevdamine.

2004.aastal on NOKS-i tegevuse põhitähelepanu suunatud koolides asetleidvale seksuaalsele ahistamisele ning soolise tagakiusamise all kannatavatele naistele.

Kohtumise lõpus koostati Põhjamaade Ministrite Nõukogule kiri, mis kinnitas, et kuigi liikmesmaades on veel palju teha, on Põhja- ja Baltimaade naistega kaubitsemise vastane kampaania olnud väga edukas.

V ä l t i m a k s r a h v u s v a h e l i s e k u r i t e g e v u s e v ö i m a l i k k u t a g a s i l ö ö k i s e n i s a a v u t a t u l e, j u l g u s t a s i d o s a l e j a d P ö h j a m a a d e M i n i s t r i t e N õ u k o g u i n i m k a u b a n d u s e v a s t a s t t ö ö d j ä t k a m a.

NOKS loodi 1999.a märtsis Taani Rahvusliku Naiste Nõukogu 100. a a s t a p ä e v a t ä h i s t a m i s e k s t o i m u n u d ü r i t u s e l, k u s e s m a k o r d s e l t t u n n i s t a t i v a j a d u s t s ä ä r a s e r e g i o n a a l s e

naisi ühendava organisatsiooni järele. Katusorganisatsiooni moodustasid NYTKIS (Soome), SAMS ja Sveriges Kvinnology (Rootsi) ning Kvinderadet (Taani), esindajad on ka Norrast, Islandilt, Fääri saartelt ja Ölandilt. Üheskoos esindavad nad rohkem kui 5 miljonit naist. NOKS on platvorm õppimiseks, kogemuste vahetamiseks, dialoogiks, debattideks, strateegiate tegemiseks, informatsiooni vahetamiseks ning Põhjamaade naisorganisatsioonide koostööks. Eesmärgiks on toetada uusi soolise võrdõiguslikkuse visioone ja ideesid ning üheks põhimõtteks on, et poliitilisi otsuseid tuleb langetada sooperspektiivist lähtuvalt.

NOKS planeerib oma tegevust laiendada, haarates kaasa esindajaid Balti riikidest. Eestist on ENUT avaldanud soovi NOKSi liikmeks astuda. Järgmine NOKS-i kohtumine leiab aset 10.-14.juunil 2004, Reykjavíkis, Islandil, kus oodatakse väga Baltimaade naisorganisatsioonide osavõttu. Novembris toimunud kohtumisel olid esindatud järgmised naisorganisatsioonid: Kvinderadet (Taani), NYTKIS (Soome), ENUT (Eesti), Women's Issues Information Centre WIIC (Leedu), Kvindesaksforeningen (Island), Kvinnufelagsamskipan (Fääri saared) ning Rootsi Naiste Lobby.

ENÜ koostöö oluliselt laienenud

Eesti Naisteühenduste Ümarlaud sõlmis Tallinnas koostööleppe Gruusia Naisorganisatsioonide Koalitsiooniga.

Reet Laja
ENÜ eesistuja

Läinud aasta detsembri keskel oli Tallinnas õppereisil 41 Gruusia naisorganisatsioonide liidrit, kes moodustasid oma koalitsiooni juba rohkem kui kolm aastat tagasi. Koalitsiooni Tallinna visiidi eesmärgiks oli tutvuda Eesti kodanikuühiskonna demokraatliku arenguga, et muutuste rikkal ajal Gruusias leida Eesti kogemusest sobivaid variante oma maa edasiseks arenguks. Samuti oodati konkreetseid kontakte naisteorganisatsioonidega Eestis oma organisatsiooniga sobivate tegevusvaldkondades. Seetõttu oli planeeritud õppereisi kavasse kohtumiste päev erinevate organisatsioonidega Tallinnas.

Külalastati väiksemate gruppidenas Tallinna Puuetega Inimeste Koda, MTÜ-d Vaimse Tervise Ühing, Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskust, naisettevõtjaid, hiljem ka MTÜ-d Vanurite Eneseabi- ja Nõustamiskeskus. Kogu koalitsiooniga külastati Riigikogu, kus alustati ekskursiooniga ja seejärel kohtuti Riigikogu liikme Katrin Saksaga, kes andis ülevaate vanemahüvitise seaduseelnõu väljatöötamisel tekkinud poleemikast, tulemustest ja mittetulundusühingute *lobby*-tööst eelnõu väljatöötamise käigus. Kahjuks ei võimaldanud tihe koolituskava jõuda õppegrupil väljapoole Tallinna.

Samal õhtupoolikul kogunesid ühe laua taha Eesti Naisteühenduste Ümarlaua esindajad kõikjal Eestist ja Gruusia Naisorganisatsioonide Koalitsioon, kokku ligi 80 aktiivset naist. Nina Khtsishvili tutvustas Gruusia koalitsiooni ja selle töögruppide tegevust. Reet Laja aga Eesti

naisorganisatsioonide koostöö arenguetappe alates 1994.a. tänase päevani. Oma sõnavõtu lõpus pakkus Reet Laja välja

Reet Laja, ENÜ juhatuse eesistuja

võeti Gruusia poolelt vastu suure heakskiiduga. Ühiselt lepiti kokku leppe sisus ja juba järgmisel päeval, 18.detsembril 2003.a. kirjutati Eesti Naisteühenduste Ümarlaua ja Gruusia Naisorganisatsioonide Koalitsiooni koostöölepe mõlema poole esindajate poolt alla. Edasine koostöö ja teabevahetus toimub nii kahe võrgustiku kui ka töögruppide ja üksikorganisatsioonide vahel. Organisatsioonid said esmaseks omavaheliseks tutvumiseks aega nii kohtumisõhtul kui ka paaril järgmisel koolituspäeval.

Naiskoolituse Keskuse koolitajad Reet Laja ja Lena Blum, kes oli Gruusia õppekava ettevalmistajaks ja läbiviijaks, palusid Eesti parima kogemuse tutvustamise päeval kodanikuühiskonna ja võrdõiguslikkuse küsimuse arengut tutvustama Mall Hellami, Andra Veidemanni, Voldemar Kolga, Iris Pettai. Küsimusi jätkunuks esinejatele mitmeks päevaks.

Õhtuti oli Gruusia naistel võimalik osa võtta Eestis kultuurielust. Ühel õhtul kohtuti ka Eestis elava gruusia kogukonnaga. Kohtumine oli

väga südamlik, siinsed grusiinlased soovisid oma kodumaale jõudu ja tarkust edasises arengus.

Eesti ja Gruusia naiste koostööleppe

Gruusia naised ENUT-it külastamas

Baltimaade ja Loode-Venemaa naisorganisatsioonide kohtumine Riias

Eha Reitemann
ENUT-i projektijuht

5.-6. detsembril toimus Riias Baltimaade ja Loode-Venemaa naisorganisatsioonide esindajate kontaktseminar.

Üritus sai teoks juba kaks aastat kestnud Balti infokeskuste projekti raames, milles koos Läti ja Leedu samalaadsete keskustega on osalenud ka Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskus. Korraldajateks olid seekord Läti partnerid organisatsioonist *Coalition for Gender Equality*.

Kokku olid tulnud 20 naisorganisatsiooni esindajad kolmest Balti riigist ning Venemaalt Pihkva oblastist. Külalisena osales Põhjamaade naiste koostöövõrgustiku NOKS esindaja Elisabeth Leitner Rootsist.

Eesti poolt osalesid kohtumisel ENUTi tegevdirektor Ilvi Jõe-Cannon, Eesti Naisteühenduste Ümarlaua asejuhataja Julia Kovalenko ja ENUTi projektijuht Eha Reitemann. Kahjuks jäid mitmed Eesti naisorganisatsioonide esindajad erinevatel põhjustel üritusele tulemata.

Kaks koosveedetud päeva kujunesid harvanähtavalt viljakaks. Suur teene selles oli kindlasti ka seminari moderaatoril, kes suutis kõik osalejad töösse kaasa haarata. Peale omavahelise tutvumise, mis oli korraldatud üpris

Erinevad, aga võrdsed

Eelmise aasta lõpul ilmus naiste ja meeste võrdõiguslikkuse põhimõistetest ja selle teemaga seotud hoiakutest raamat "Erinevad, aga võrdsed". Koostajatel terendab silme ees pilt tasakaalustatud ühiskonnast, kus iga inimese anded ja oskused vabalt ja sooliste piiranguteta arendamist ja rakendust leiavad.

Piret Raua lõbusate piltidega illustreeritud 28 leheküljel on vaadeldud läbi sooprillide võimu, majandust, töö- ja pereelu, tervist, vägivalda ning meediat. Teatmikust saab infot selliste mõistete kohta nagu diskrimineerimine, sooline ebavõrdsus ja võrdne kohtlemine.

Brošüüri koostaja Kadi Männi sõnul arvavad paljud, et Eestis valitseb sooline võrdõiguslikkus, kuigi vastupidist tõestavad nii statistika kui elulised näited. Kuigi Eestis on mehi veidi alla poole, on valitsuses, riigikogus ning kohalikes omavalitsustes tugev meeste ülekaal. Ka

tavatul moel, ja oma riikide naisliikumise arengute üldise tutvustamise toimus intensiivne töö gruppides. Valiti välja küsimused, mis pakkusid enim huvi kõigile osalejatele ning asuti koostama konkreetseid projektikavandeid. Projektirühmad moodustusid vastvalt igatühe eelistustele ning valminud projektikavandid olid vaatamata vähesele ajale üllatavalt heatasemelised.

Kontaktseminar andis osalejatele palju uusi ideid, selle tulemusena said alguse mitmed ühised projektid,

Töörühm seminaril Jurlamas

millest räägime kindlasti edaspidi. Muuhulgas leppisime kokku kohtuda Leedu ja Läti naisorganisatsioonide esindajatega Eesti naisorganisatsioonide aastakonverentsil 2004. aasta jaanuaris.

makstakse paljudele naistele meestega samavõrdse töö eest vähem - seda nii Eestis kui ka kogu Euroopas. Kuigi naised teevad meestega võrdselt tööd ning toovad pere-eelarvesse suure osa rahast, ei ole kodused tööd jaotatud võrdselt ning samuti on mehed paljudes peredes siiski perekonnapead, kellel on õigus käsutada ja karistada teisi pereliikmeid nagu alluvaid, nentisid raamatu koostajad.

Meeste vastu suunatud ebavõrdsusest toob raamat välja lapse kasvatamise õiguse peamiselt emale andmise ning sekretäri- ja müüjaametisse peamiselt naiste valimise. "Naised, kes soovivad kraanat juhtida, ja mehed, kes soovivad ämmaemandatena lapsi ilmale aidata, ei tohiks oma erialavalikul nähtavaid või nähtamatuid takistusi kohata," seisab raamatus.

Raamatut jagatakse tasuta Sotsiaalministeeriumi ja ÜRO Rahvastikufondi toel.

